

ناکهان شعر

صائب

دعوی عشق ز هر بو الهوسی می آید
دست بر سر زدن از هر مگسی می آید
اوست غواص که گوهر به کف آرد، ورنه
سیر این بحر ز هر خار و خسی می آید
از دل خسته من گر خبری می گیری
بر سان آینه را تا نفسی می آید
زاهد از صید دل عام نشاطی دارد
عنکبوتی ز شکار مگسی می آید
چه شتاب است که ایام بهاران دارد
که ز هر غنچه صدای جرسی می آید
تند شد بوی دل سوخته مشتاقان
می توان یافت که آتش نفسی می آید
ای سپند از لب خود مهر خموشی بر دار
که عجب آتش فریاد رسی می آید
چه بود عالم ایجاد، که صحرای جنون
از دل تنگ به چشم قفسی می آید
صائب این آن غزل حافظ شیراز که گفت
«مژده ای دل که مسحان نفسی می آید»

انوری

عاشقی چیست مبتلا بودن
با غم و محنت آشنا بودن

سپر خنجر بلا گشتن
هدف ناوک قضا بودن

بند معشوق چون بیستت پای
از همه بند هاجدا بودن

زیر بار بلای او همه عمر
چون سر زلف او دو تا بودن

آفتاب رخش چورخ بنمود
پیش او در هوا بودن

به همه محنتی رضا دادن
وز همه دولتی جدا بودن

گر لگد کوب صد جفا باشی
همچنان بر سر وفا بودن

عشق اگر استخوانت آس کند
سنگ زیرین آسیا بودن

ادبی

نابودی شاهکار ادبی
با یک فیلم جنگی!

منتقدان آلمانی، فیلم «در جبهه غرب خبری نیست» را به دور شدن بیش از حد از رمان ضد جنگ نوشته «اریش ماریا مارک» متهم می کنند. به گزارش ایسنا به نقل از گاردین، این فیلم با ۹ نامزدی اسکار و ۱۴ نامزدی در جوایز آکادمی فیلم بریتانیا (بفتا)، می تواند به پر افتخارترین فیلم آلمانی تمام دوران تبدیل شود، اما در کشور مبدأ، ساخته «ادوارد برگر» منتقدان را خیلی تحت تاثیر قرار نداد است.

این درام جنگی پس از اکران در آلمان با انتقاد منتقدان روبه رو شده است و آن ها معتقدند این فیلم یک اثر کلاسیک ادبی را به نمایشی «شیفته اسکار» تبدیل می کند و مورخان نظامی نیز از اشتباهات تاریخی این فیلم شکایت کرده اند. «هوبرت وتزل» منتقد زوددویچه پرتر اثرترین روزنامه آلمان معتقد است: «با داستان های فرعی جدید، شخصیت های اصلی غایب و داستان های پس زمینه افزوده شده، باید از خود پیرسید که آیا کارگردان واقعا رمان نوشته اریش ماریا مارک را خوانده است یا خیر.»

روزنامه آلمانی فرانکفورتر آلگماینه نوشته است: «طرح درونی و مغز داستان توسط ادوارد برگر و فیلم نامه نویسانش حذف و با یک برنامه هالیوودی جایگزین شده است. قهرمان فیلم یک ساده لوح احق است که تا پایان نیز هنوز نفهمیده که در میدان های نبرد فلاندر چه می گذرد.» روزنامه بیلد نیز به نقل از منتقد خود می نویسد: جهل، بی احترامی و هوس اسکار برای به هم ریختن یک شاهکار به این شکل، به نابود کردن بی رحمانه محتوا و داستان نیاز دارد.» همچنین روزنامه تی وی اسپای فیلم هم «در جبهه غرب خبری نیست» را یک فیلم خوش ساخت اما یک اقتباس ادبی شکست خورده توصیف کرد.

الیه آرانیان

culture@khorasannews.com

هشتم بهمن امسال، ۸۰ ساله شد. دکتر قدمعلی سرامی، ادیب و شاعر معاصر، از جمله استادان برجسته و تاثیرگذار ادبیات در کشورمان، به ویژه در حوزه شاهنامه پژوهی است و کتاب ها و مقالاتش همواره راهنمای دانشجویان و علاقه مندان است. «از رنگ گل تاریخ خار»، نوشته استاد سرامی و یکی از پرکاربردترین کتاب ها درباره شاهنامه است. او در نخستین دوره جایزه پژوهش «پروفسور آقابزرگ» که به بررسی برترین آثار پژوهشی در زمینه شاهنامه پژوهی و فردوسی شناسی می پردازد، جزو پنج شاهنامه پژوه برتر کشور معرفی شد، اما این تنها زمینه کاری دکتر سرامی نیست. او علاوه بر شاهنامه، درباره آثار دیگر بزرگان ادبیات فارسی مانند مولانا و حافظ هم صاحب نظر است و پژوهش ها و نوشته هایی در زمینه ادبیات معاصر و ادبیات کودک و نوجوان دارد. به مناسبت ۸۰ سالگی دکتر قدمعلی سرامی به مرور زندگی و آثار و پژوهش های او پرداخته ایم.

انتشار ۴۰ کتاب در ۶۰ سال

قدمعلی سرامی، متولد هشتم بهمن ۱۳۲۲ در شهرستان رامهرمز استان خوزستان است. او در سال ۱۳۴۳ از دبیرستان سعدی اهواز دیپلم گرفت و در همان دوران اولین مجموعه شعرش به نام «لیخنند آرزو» را با مقدمه زنده یاد باستانی یاریزی که معلمش بود، به چاپ رساند. سرامی دوره های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای زبان و ادبیات فارسی را در دانشگاه تهران گذراند و با افرادی مانند بهاء الدین خرمشاهی و سعید حمیدیان هم دوره بود. بزرگانی همچون عبدالحسین زرین کوب، دبیح... صفا، فروزانفر، جلال الدین همایی و پرویز ناتل خانلری از جمله استادان سرامی در دانشگاه تهران بودند. از این شاعر و پژوهشگر ایرانی در حدود ۶۰ سال فعالیتش، ۴۰ اثر به چاپ رسیده است. او در

ویدئویی که به مناسبت ۸۰ سالگی اش، منتشر کرد، از انتشار چهار کتاب تازه خود خبر داد: زندگی نامه ای به نام «زیرپل رنگین کمان»، به قلم دکتر نیره علوی، منظومه «مثنوی مینویی»، مجموعه کاریکلماتور «از نم تا یم» و «زهره راجنگ از خروش افتاده است» (شرح و تفسیر ۵۰ غزل حافظ).

فزون آمد از رنگ گل رنج خار

دکتر سرامی در دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تهران، رساله ای با موضوع شکل شناسی داستان های شاهنامه نوشت که بعدها وقتی به چاپ رسید، به یکی از مهم ترین کتاب های حوزه شاهنامه پژوهی و مرجع دانشجویان و علاقه مندان این رشته تبدیل شد. «از رنگ گل تاریخ خار» نام این کتاب و برگرفته از این بیت فردوسی است: «چنین پروانه همی روزگار / فزون آمد از رنگ گل رنج خار». این کتاب ارزشمند در ۱۶ فصل نوشته شده و شکل شناسی داستان های شاهنامه را به طور دقیق بررسی کرده است. «از رنگ گل تاریخ خار» علاوه بر این که مرجع مهمی برای کارشناسان و دانشجویان ادبیات فارسی است، منبعی کاربردی و یک فرهنگ موضوعی برای کسانی است که می خواهند بدانند فردوسی در شاهنامه از چه مسائلی حرف زده است و محوریت داستان های شاهنامه چیست. این کتاب که از سوی انتشارات علمی و فرهنگی به چاپ رسیده است، در هشتمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، شایسته تقدیر شناخته شد.

خالق یک روایت پرکاربرد از شاهکار فردوسی

در ۸۰ سالگی دکتر قدمعلی سرامی، استاد برجسته زبان و ادب فارسی

از اهمیت تالیف فرهنگ موضوعی شاهنامه، دوستی اش

با سهراب سپهری و همکاری او با عبدالحسین مختاباد

محمد اصفهانی، حسین خواجه امیری و... نوشته ایم

همکاری با ایرج و محمد اصفهانی

علاوه بر پژوهشگری، دکتر قدمعلی سرامی، هم شاعر خوبی است و هم در ترانه سرایی دستی دارد. او چند سال در دهه ۶۰ عضو شورای موسیقی سازمان صدا و سیما بوده است. سرامی در قالب های مختلف کلاسیک و نو شعر سروده و چند دفتر شعر منتشر کرده که از جمله آن ها می توان به «با این سکوت سرخ»، «صاف و ساده مثل آب»، «تا زادن با مداد باید خواند» و «چار فصل دوست دارم» اشاره کرد. به نمونه ای از شعرهای سرامی توجه کنید: «آب را بر آتش ریختم / آتشی بی بال و پر شد / اما / آب بال و پر در آورد! / عشق... دیوانگی پدیدار هاست». زنده یاد استاد محمد ابراهیم باستانی یاریزی درباره ذوق شاعری قدمعلی سرامی این طور گفته است: «من روزی که اولین قطعه آقای سرامی را خواندم، این شور و حال را در ابیات آن یافتم و مهم تر این است که پختگی و سلامت و صحت رانیز در وزن و قافیه و صورت ظاهر شعر این آقای دانش آموز بسیار با استعداد و شاعر خوش قریحه خوزستانی، به خوبی می توان دید کتر است. از مشهورترین ترانه های استاد سرامی که خوانندگان کشورمان اجرا کرده اند، می توان به این ها اشاره کرد: «گولی باران» با صدای عبدالحسین مختاباد و محمد اصفهانی و «دوباره آفتاب داره مهربون می شه» با صدای حسین خواجه امیری (ایرج).

دوستی با سهراب سپهری

یکی از جنبه های زندگی دکتر سرامی، دوستی و آشنایی با بزرگان ادبیات معاصر است. او

زبان قدمایی در شعر؛ آسیب یا فرصت؟

نگاهی به مجموعه شعر «چله تاک» اثر علیرضا بدیع که تا امروز با استقبال خوبی از سوی مخاطبان روبه رو شده است

استفاده از دایره واژگان گسترده و فضا سازی های امروزی و همچنین استفاده بجا از کلمات، شعر گذشته و امروز را به هم پیوند داده و شعرهای درخور تاملی سروده است. بدیع در غزل دوم این کتاب می گوید: «به جرم این که دلم آهست و آهن نیست / کسی به جز تو در این روزگار با من نیست» شاعر در همان ابتدا ابیتی را آورده که خاصیت تبدیل شدن به ضرب المثل و روایت شدن میان مردم کوچه و بازار را دارد. او در پایان همین شعر نیز سراغ یکی از دیالوگ های روزانه مردم می رود و می گوید: «بیا ازین گله ها بگذریم و بگذاریم / زمان نشان بدهد دوست کیست دشمن کیست».

اگر نام شاعر و سن او را به دست فراموشی بسپاریم و شعرهای این مجموعه را بخوانیم بی گمان، مضمون پردازی های پخته در این کتاب، توجه ما را به خود جلب می کند، مضمون پردازی هایی دارای حکمت و اندیشه عمیق شعری که در شعر شاعران نامداری که قرن ها پیش از ما زندگی کرده اند به چشم می خورد، به این معنی که در برخی شعرها اندیشه که عنصر فراموش شده تعداد زیادی از شعرهای امروز است در این کتاب به وفور به چشم می خورد.

دایره واژگانی گسترده و شعرهای روان

در کتاب، «چله تاک» یا «۳۴ غزل روبه رو هستیم که تعدادی از غزل ها گزیده آثار منتشر شده در مجموعه های «حبسیه های یک ماهی» و «از پنجره های بی پرده» است. اگر چه به عقیده برخی از منتقدان شعر، زبان شعرهای چله تاک قدمایی و تا حدودی از زبان شعر امروز، دور است، اما باید به این نکته اشاره کرد که بدیع با

قدمایی و امروزی داریم در حال رفت و آمد است و جهان کلمات معاصر و کهن را با ظرافت به هم پیوند می زند، برای مثال، بدیع در شعر یازدهم این کتاب، کلماتی امروزی از جمله ساجمه، تفنگ، فشنگ، کرگدن و گوش به زنگ بودن را در کنار کلماتی کهن از جمله چله گزیدن، موعد، نای و تسخر، آورده و از این هم نشینی ها به نفع زیبایی شعر استفاده کرده است. او در شعری دیگر می گوید: «تا موعد جوشش برسد چله گزیدم / من خوشه انگورم در حال درنگم» و در چند بیت بعد با تغییر فضا از کهن به امروزی می گوید: «عصیانگر و بد خلق چنان کرگدنی پیر / بادشمن اگر صلح کنم با که بجنگم»

پوست اندازی در شعر و اندیشه

این شاعر جوان نیشابوری جزو شاعرانی است که در هر شعرش به دنبال ارائه فضایی متفاوت و جدید است و با بهره گیری از آرایه های ادبی و صنایع شعری فراوان این فضا را به خوبی ایجاد کرده است. او را می توان در جرگه شاعرانی به شمار آورد که در این پوست اندازی شعر و اندیشه هستند. اگر چه برخی منتقدان، نقدهایی را به زبان کهن مجموعه های «چله تاک» و «پنجره های بی پرده» وارد می کنند،

طرح جلد متناسب با شعرها

یکی از نقاط قوت دیگر کتاب چله تاک را می توان طرح جلد آن دانست. همیشه طرح جلد کتاب ها به عنوان ویرتین و ورودی کتاب، دارای اهمیتی ویژه است. در واقع طرح جلد، بازگو کننده فضای کلی مطالب کتاب است که در چله تاک طراح با توجه کامل به فضای شعرها طرح جلد مناسبی را خلق کرده است. طرح جلد این کتاب، طرحی تره ای شکل است که بر آن چند خوشه انگور نقش بسته است. همیشه طرح تره و انگور برای ما یادآور فضایی سمنی است، ضمن این که نام کتاب نیز روایتگر فضایی قدمایی و هم راستا با شعرهای این کتاب است.

اخبار فجر

نامزدهای جشنواره شعر فجر معرفی شدند

نامزدهای هفدهمین جشنواره شعر فجر در نشست خبری رویداد معرفی شدند. به گزارش مهر، نشست خبری هفدهمین جشنواره بین المللی شعر فجر صبح روز گذشته در خانه کتاب و ادبیات با حضور علی رمضانی مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات و رضا اسماعیلی دبیر علمی جشنواره شعر فجر برگزار شد. نامزدهای بخش های مختلف این دوره از جشنواره به این شرح اعلام شدند:

در بخش درباره شعر

«شاعران حوزه ادبی خراسان» از محمد غلامرضایی، «قرن های بی زمان»، نوشته مهدی محبتی، «نظامی گنجگاهی و پنج گنج» نوشته نصر... امامی، «هشت رود» از محمد کاظم کاظمی

در بخش کودک و نوجوان

«جنگل» سروده معصومه معصوم زاده، «دلنگتم و می دانی» از مریم زندی و «قلب کوه از سنگ نیست» سروده غلامرضا یکتاش

در بخش شعر نو

«از کنار روزها» سروده هادی منوری، «روی پیشانی باد نوشته ویرانی» سروده فاطمه اقلامی و «میان جیوه و اندوه» از لیا کر دیچه، در بخش «شعر محاوره و ترانه» از نظر هیئت داوران هیچ کتابی برگزیده و شایسته تقدیر نشد، فقط در مراسم اختتامیه شایسته تحسین خواهیم داشت.

در بخش شعر کلاسیک

«دقایق» سروده سعید تاج محمدی و «زیر ساعت حرم» از مریم سقلاطونی، «شعر نان نمی شود» سروده مهدی میرزا رسول زاده، «مرتد» سروده مهدی جهانداز و «یار سبزل» سید ضیاء موسوی.

شکوفایی بیشتر ادبیات در گرو ارتباط شاعران و دانشگاه

رضایی - پنجمین محفل هفدهمین جشنواره بین المللی شعر فجر با نام «محفل دانشگاهی» هشتم، همیشه گذشته در تالار کتابخانه قطب علمی دانشکده زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی برگزار شد. به گزارش خراسان، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران در این مراسم که با حضور تعدادی از دانشجویان و شاعران کشور و خراسان رضوی برگزار شد، گفت: برگزاری محفل شعر فجر در دانشگاه را باید به فال نیک گرفت، زیرا در برخی موارد مشاهده می کنیم که پیوند محکمی بین شاعران و فضای دانشگاهی برقرار نیست. این که شاعران در دانشگاه ها کمتر رفت و آمد می کنند به نفع هیچ طرفی نیست و این اشکال را باید برطرف کرد. برگزاری این نشست های ادبی در دانشگاه ها همه مارا بهرشد و ظهور نسل جدیدی در حوزه شعر و ادبیات خلاق امیدوار می کند. علی رمضانی افزود: توجه به شعر در محافل دانشگاهی و تخصصی و پژوهشی دارای اهمیت ویژه ای است. شعر فارسی آینه حالات و روحیات یک ملت است و شاعران همواره تلاش کرده اند این خصوصیات را در نظر بگیرند و در قالب شعر بیان کنند. بی گمان پیوند بین دانشگاه و شعر هم به نشاط دانشگاه و هم به صیقل خوردن شعرهای شاعران کمک فراوانی می کند. وی خاطرنشان کرد: یکی از بخش های درخور توجه در جشنواره شعر فجر امسال، «درباره شعر» است که به موضوعات پژوهشی شعر می پردازد و روز جمعه هفته جاری در آیین اختتامیه هفدهمین جشنواره بین المللی شعر فجر، برگزاران این حوزه و دیگر بخش های جشنواره از جمله شعر بزرگ سال و کودک و نوجوان معرفی می شوند. مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران همچنین در حاشیه این نشست در جمع خبرنگاران با اشاره به جایگاه ممتاز شعر و ادبیات خراسان در کشور گفت: هفدهمین جشنواره شعر فجر، محافل مختلفی را تا امروز در شهرستان های مختلف کشور با نام ها و رویکردهای متفاوتی برگزار کرده است که محفل دانشگاهی این دوره در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد. در ادامه برگزاری در روزهای آینده، استان هرمزگان نیز در قالب «محفل بین الملل» میزبان شاعرانی از هفت کشور خواهد بود. شایان ذکر است در «محفل دانشگاهی» که به همت دانشگاه فردوسی مشهد و اداره کل ارشاد خراسان رضوی برگزار شد، شاعرانی از جمله قربان ولیی، سید مهدی طباطبایی، محمد مهدی سیار، محمد سعید میرزایی، زهیر توکلی، محمد کاظم کاظمی، یوسف بینا، مصطفی توفیقی و حسن سرداری به شعر خوانی پرداختند.